

DE OORSPRONG VAN HET ONTKENNEN VAN DE EIGENSCHAPPEN VAN ALLAH

door

Shaykh al-Islām Taqī al-Dīn Aḥmad

ibn Taymiyya

(o. 728 AH) رَحْمَةُ اللَّهِ

AL-HIKMAH
PUBLICATIES

www.al-hikmah.nl

**DE OORSPRONG VAN
HET ONTKENNEN VAN
DE EIGENSCHAPPEN
VAN ALLAH**

door

Shaykh al-Islām Taqī al-Dīn Aḥmad

Ibn Taymiyya

(o. 728 AH) رحمته الله

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

In de naam van Allah, al-Rahmān al-Rahīm

“De oorsprong van deze doctrine – de doctrine van het ontkennen van de eigenschappen – is slechts genomen van de leerlingen van de joden, de afgodenaanbidders en de dwalende Ṣābi’ūn¹, want de eerste van wie het is onthouden dat hij deze doctrine

¹ Al-Ṣābi’ūn (Sabiërs): Het enkelvoud al-Ṣābi’ betekent taalkundig degene die van religie naar religie gaat. Zie: *Lisān al-‘Arab* (1/107). Zij zijn degenen naar wie Ibrāhīm, de boezemvriend van Allah, gezonden is. Zij bewoonden de stad Ḥarrān en vereerden de zeven planeten. Zij zeiden dat deze zeven planeten de wereld bestuurden. Er zijn twee categorieën: [1] Afgodenaanbidders. Dit zijn de aanbidders van de planeten (ongelovige Sabiërs); [2] Ṣābi’a ḥunafā’ (gelovige Sabiërs). Zij zijn vermeld in de Qur’ān met de naties die verdeeld waren in gelovigen en ongelovigen: **Waarlijk, degenen die geloven, de joden, de christenen en de Sabiërs (Ṣābi’ūn), wie (van hen) in Allah en de Laatste Dag gelooft en goede daden verricht; voor hen ligt hun beloning bij hun Heer en zij zullen vrees noch treurnis kennen.** [Sūra al-Baqara (2): 62] De Ḥunafā’ waren het volk van Ibrāhīm. Zij waren de aanhangers van zijn uitnodiging. Zij waren de bewoners van de stad Ḥarrān (een historische stad in het zuidoosten van Turkije). Zie: *Al-Milal* (2/307 en verder); *I’tiqādāt firaq al-muslimīn wa-l-mushrikīn* (blz. 90); *Al-Burhān fī ‘aqa’id ahl al-adyān* (blz. 92); *Ighāthat al-lahfān* (2/249-255); Ibn Taymiyya, *Al-Fatwā al-Ḥamawiyya al-kubrā* (Riyad: Dār al-Minhāj, 1440 AH), 196, voetnoot nr. 2. [AJ]

aanhang in (de periode van) de Islam is al-Ja‘d b. Dirham². Al-Jahm b. Ṣafwān³ heeft het van hem genomen en heeft het tentoongespreid, waardoor de

² Al-Ja‘d b. Dirham: Hij behoorde tot de ‘cliënten’ (*al-mawālī*). Hij kwam van oorsprong uit Khurāsān (een historische regio in Centraal-Azië). Hij was de onderwijzer van (de Umayyadische kalief) Marwān II b. Muḥammad (bijgenaamd) al-Ḥimār (o. 132 AH). Hij was een dwalende innovator (*mubtadi‘ dāl*). Hij was de eerste die zei dat Allah Ibrāhīm niet als ‘boezemvriend’ (*khalīl*) heeft genomen, en dat Allah niet (werkelijk) tot Mūsā heeft gesproken, en dat dat niet toegestaan is voor Hem. Hij werd gedood in het Islamitische jaar 124 AH. Khālīd al-Qasrī heeft hem gedood in al-Kūfa op het offerfeest. Hij gaf een preek aan de mensen en zei vervolgens: ‘O mensen! Verricht jullie offer, moge Allah jullie offers accepteren, want ik offer al-Ja‘d b. Dirham, want voorwaar, hij beweert dat Allah Ibrāhīm niet als “boezemvriend” (*khalīl*) heeft genomen, en dat Allah niet werkelijk tot Mūsā heeft gesproken. Hoog verheven is Allah boven dat wat al-Ja‘d zegt. Vervolgens daalde hij neer van de spreekstoel en offerde hem.’ Al-Bukhārī heeft dat overgeleverd in *Khalq af‘āl al-‘ibād* (blz. 29-30) alsook anderen dan al-Bukhārī.

³ Al-Jahm b. Ṣafwān: Abū Muḥriz al-Rāsibī, de cliënt van Rāsib, al-Samarqandī. Het hoofd van de Jahmiyya. Aan hem wordt deze sekte toegeschreven. Hij was een dwalende innovator (*mubtadi‘ dāl*). Hij verspreidde een groot kwaad. Hij was het kopstuk in het ontkennen van de namen en eigenschappen van Allah (al-ta‘ṭīl). Hij beweerde dat de Qur’ān geschapen is. Hij was Jabrī wat betreft de handelingen van de mensen, wat inhoudt dat hij geloofde dat de mens geen eigen wil heeft in het handelen. Hij hield de mening aan dat het paradijs en de hel zullen vergaan. Hij had een aandeel in zowat elke innovatie (*bid‘a*). Hij werd gedood in het jaar 128 AH aan de hand van Salm b. Aḥwaz, de stadhouder van Marw.

doctrine van al-Jahmiyya aan hem werd toegeschreven. Er is reeds gezegd dat al-Ja‘d zijn doctrine genomen heeft van Abān b. Sam‘ān, en Abān heeft het genomen van Ṭālūt, de zoon van de zus van Labīd b. al-A‘ṣam. En Ṭālūt heeft het genomen van Labīd b. al-A‘ṣam [de jood], de tovenaardie de Profeet صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ had behekst.

Deze Ja‘d behoorde tot de bewoners van Ḥarrān. In Ḥarrān bevonden zich vele Sabiërs en filosofen, de overgebleven aanhangers van de religie van Nimrod en de Kanaänieten, degenen over wiens tovenarij één van de laatkomers een boek heeft samengesteld. En Nimrod is de koning van de Kanaänitische polytheïstische Sabiërs. Zoals Chosro de (benaming voor de) koning van de Perzen en de Majūs was, en Farao de (benaming voor de) koning van de ongelovige Egyptenaren, en al-Najāshī de (de benaming voor de) koning van de christelijke Ethiopiërs. Dit zijn dus soortnamen en geen eigennamen.

De Sabiërs waren toen aanhangers van afgoderij – op een enkeling na – en hun geleerden waren filosofen, ook al was het zo dat niet alle Sabiërs afgodenaanbidders waren. Sommigen waren gelovig

in Allah en de Laatste Dag, zoals Allah, de Verhevene, zei:

﴿ إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّٰرِئَ وَالصَّبِئِينَ مَنْ ءَامَنَ
بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صٰلِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يُحْزَنُونَ ﴾

Waarlijk, degenen die geloven, de joden, de christenen en de Sabiërs (*Ṣābi'ūn*), wie (van hen) in Allah en de Laatste Dag gelooft en goede daden verricht; voor hen ligt hun beloning bij hun Heer en zij zullen vrees noch treurnis kennen. [Sūra al-Baqara (2): 62]

En Hij, de Verhevene, zei:

﴿ إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّبِئُونَ وَالصَّارِئَ مَنْ ءَامَنَ
بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صٰلِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴾

Waarlijk, degenen die geloven, de joden, de Sabiërs en de christenen, wie (van hen) in Allah en de Laatste Dag gelooft en goede daden verricht, zij zullen vrees noch treurnis kennen.
[Sūra al-Mā'ida (5): 69]

Maar veel van hen, of de meesten van hen, waren ongelovigen of afgodenaanbidders. Net zoals dat vele joden en christenen hun religie hebben veranderd en verdraaid en ongelovigen of afgodenaanbidders zijn geworden. Dus deze Sabiërs waren in die tijd ongelovige afgodenaanbidders. Zij aanbaden de planeten en zij bouwden tempels voor deze planeten.

De geloofsovertuiging van degenen die de Heer ontkenden onder hen was dat Hij enkel negatieve of relatieve eigenschappen had, of samengesteld uit beide (negatieve en relatieve eigenschappen). Zij zijn degenen naar wie Ibrāhīm, de boezemvriend (*al-khalīl*) gezonden werd. Dus al-Ja'd heeft de doctrine genomen van de filosofen onder de Sabiërs. Zo ook Abū Naṣr al-Fārābī⁴. Hij ging Ḥarrān binnen en nam

⁴ Abū Naṣr al-Fārābī: Volledige naam: Muḥammad b. Muḥammad b. Ṭarkhān b. Ūzlugh al-Turkī. Filosoof en logicus. Hij wordt 'de tweede leraar' genoemd, zoals Aristoteles 'de eerste leraar' wordt genoemd. Hij werd geboren rond het jaar 257 AH en hij overleed in het jaar 339 AH.

zijn complete filosofie van de filosofen onder de Sabiërs. Ook al-Jahm nam het van hen, zoals Imam Aḥmad⁵ en anderen vermeld hebben, toen hij discussieerde met de Summaniyya⁶, enkele filosofen uit India. Zij zijn degenen die alle wetenschappen ontkennen behalve de zintuigelijk waarneembare wetenschappen.

Deze ketens (*asānīd*) van Jahm keren dus terug naar de joden, de christenen, de afgodenaanbidders, de dwalende filosofen, ofwel van de Sabiërs of van de afgodenaanbidders.

Toen vervolgens de Byzantijnse (Griekstalige) boeken werden vertaald naar het Arabisch rond het begin van de derde Islamitische eeuw (in het tijdperk van de Abbasidische kalief al-Ma'mūn), nam de beproeving toe samen met wat de satan bij voorbaat in de harten van de afgedwaalde figuren had

⁵ Imam Aḥmad: Abū 'Abd Allāh Aḥmad b. Muḥammad b. Ḥanbal al-Shaybānī al-Marwazī, vervolgens al-Baghdādī (164-241 AH / 780-855). Eén van de Imams van de vier welbekende wetscholen. Zijn bekendste schrijfwerk is de *Musnad*, een grote Ḥadīth-verzameling. Zie: Al-Dhahabī, *Siyar a'lām al-nubalā'*, vol. 9 (Beiroet 1402 AH) 177.

⁶ Al-Summaniyya: Een groep uit India die gelooft in reïncarnatie en in de 'oneindige pre-existentie van de wereld' (*qidam al-'ālam*). Al-Summaniyya is een toeschrijving aan Somnath, een plek in India.

geworpen, van het soort dat hij in de harten van hun soortgenoten had geworpen.

Aan het begin van de derde Islamitische eeuw verspreidde deze doctrine, die door de Salaf de doctrine van de Jahmiyya genoemd werd, door middel van Bishr b. Ghiyāth al-Marīsī⁷ en zijn generatie. Er waren uitspraken van de Imams, zoals Mālik⁸, Sufyān

⁷ Bishr al-Marīsī (o. 218 A.H.): Eén van de hoofden van de Jahmiyya sekte. Hij behoorde in eerste instantie tot de grote juristen. Hij had kennis genomen van onder andere Imam Abū Yūsuf en hij overleefde van Ḥammād b. Salama en Sufyān b. ʿUyayna. Nadat hij begon te kijken in filosofische schrijfwerken werd hij er door overmand en begon hij te dwalen. Een aantal mensen van de kennis hebben hem ongelovig verklaard. Zie: Nāṣir al-ʿAql, *Dirāsāt fī al-ahwāʾ wa-l-firaq wal-bidaʿ*, vol. 2 (Riyad 1424), 242-245.

⁸ Imam Mālik: Volledige naam: Mālik b. Anas b. Abī ʿĀmir al-Aṣbaḥī al-Madanī. Eén van de vier Imams van de bekende vier Madhāhib (wetscholen) Hij werd geboren in Medina in 93 AH en stond bekend als *Imām Dār al-Hijra*. Hij overleed in het jaar 179 AH.

b. ‘Uyayna⁹, Ibn al-Mubāarak¹⁰, Abū Yūsuf¹¹, al-Shāfi‘ī¹², Aḥmad, Ishāq¹³, al-Fuḍayl b. Iyād¹⁴, Bishr al-

⁹ Sufyān b. ‘Uyayna b. Abī ‘Imrān Maymūn, de cliënt van Muḥammad b. Muzāḥim, Abū Muḥammad al-Hilālī. De Imām en de Ḥāfiẓ. Hij vergaarde kennis vanaf jonge leeftijd. Hij was een aanhanger van de Sunna en van het opvolgen (*al-ittibā’*). Hij werd geboren in al-Kūfa in het jaar 107 AH. Hij overleed in het jaar 198 AH op eenennegentigjarige leeftijd.

¹⁰ ‘Abd Allāh b. al-Mubāarak b. Wāḍiḥ, Abū ‘Abd al-Raḥmān al-Ḥanzalī al-Turkī. De cliënt van Ḥanzala. De Imām en de Ḥāfiẓ. Hij combineerde kennis met Jihād en handel. Hij was vrijgevig. Hij heeft veel schrijfwerken. Hij heeft veel gereisd om kennis te vergaren en Jihād te verrichten. Hij werd geboren in het jaar 118 AH en overleed in het jaar 181 AH.

¹¹ Ya‘qūb b. Ibrāhīm b. Ḥabīb al-Kūfi, Abū Yūsuf, de volgeling van Abū Ḥanīfa. De eerste die als opperrechter werd aangeduid. Hij was vrijgevig. Hij overleed in het jaar 182 AH.

¹² Al-Shāfi‘ī: Volledige naam: Abū ‘Abd Allāh Muḥammad b. Idrīs l-Shāfi‘ī al-Muṭallibī al-Makkī. Eén van de vier Imams van de vier bekende Madhāhib. Hij werd geboren in het jaar 150 AH te Gaza, maar groeide op in Mekka. Hij leverde onder anderen over van Imam Malik. Imam Aḥmad b. Ḥanbal leverde weer van hem over. Hij overleed in het jaar 204 AH in Egypte.

¹³ Imam Ishāq b. Ibrāhīm b. Mukhallad al-Marwazī, bekend als Ibn Rāhūyah of Ibn Rāhawayh. Rāhūyah/Rāhawayh was de bijnaam van zijn vader. Hij kreeg deze bijnaam omdat hij werd geboren op de weg naar Mekka. Het betekent in het Perzisch ‘gevonden op de weg’. Hij was één van de Imams en de Ḥuffāẓ. Hij combineerde *al-ḥadīth* met *al-fiqh* en met vroomheid. Hij was een aanhanger van de Sunna en van opvolging (*al-ittibā’*). Hij werd geboren in het jaar 161 AH en hij overleed in het jaar 238 AH.

Ḥāfi¹⁵ en anderen. Er waren veel uitspraken waarin zij hen veroordeelden en dwalend verklaarden.”¹⁶

¹⁴ Al-Fuḍayl b. ‘Iyād b. Mas‘ūd b. Bishr, Abū ‘Alī. De Imām en asceet. De bewoner naast het gewijde Huis van Allah in Mekka. Hij overleed in het jaar 178 AH.

¹⁵ Bishr b. al-Ḥārith b. ‘Abd al-Raḥmān b. ‘Aṭā’, Abū Naṣr al-Marwazī, bekend als al-Ḥāfi. De Imām, de Muḥaddith, de asceet. Hij oversteeg de mensen van zijn tijd in vroomheid en ascese. Aan het begin van zijn leven vergaarde hij kennis en liep hij blootsvoets, daarom stond hij daarom bekend. Hij werd geboren in het jaar 152 AH en hij overleed in het jaar 227 AH.

¹⁶ **Bron:** Ibn Taymiyya, *Al-Fatwā al-Ḥamawīyya al-kubrā* (Riyad: Dār al-Minhāj, 1440 AH), 225-236. **Vertaling:** drs. Abū Junayd ‘Īsā al-Hūlandī.